

Galéria ügyében

1971. decemberével sikeres évet zárt a szegedi múzeum. A bemutatott 5 állandó és 28 időszakos kiállítást 214 465 látogató tekintette meg. 70 ezerrel több ember volt kíváncsi tárlatainkra, mint a megelőző évben. Elemző munkánk, mellyel tevékenységünket értékeljük, hibáinkat megkíséreljük megszüntetni, munkánk erőnyit fejleszteni, folyamatos, s épp a felismerés frissességével szeretném a szegedi Galéria gondjait körül felvetődő gondolatainkat ismertetni.

I.

A szegedi múzeumügy vagy művészetet ismerő közönség köztudott, hogy a városi tanács támogatásával a múzeum 1970. őszén megnyithatta a szegedi Galéria termeit. A három helyiségből, a múzeum törzsgyűjteményében található magyar mesterek kiváló alkotásai egy termet töltöttek meg, egy másikban a szegedi képzőművészet 1945 előtti alkotott reprezentánsai kaplaktak falat. E szép üggyűjtésű kassza elűt a harmadik terem, ahol barokk rajzok, néhány középkori festmény nem túl szerencsésen összeállított látványt alkotnak. A közönség érzi a tartalmi törést a termek között, s több esetben érkeztek jelzések a mai szegedi képzőművészet alkotásainak bemutatását kérve. Magam is úgy érzem, ha szerény keretek között is, de módot kell kerítenünk a tárlat létrehozására.

Többen jóalkarúan tanácsolták, többet szemrevetették, miért foglalkozik a múzeum a ma problémájával, miért ártjuk be magunkat a művészeti élet szövevényes kérdéseibe, ezzel sok gondot, munkát vállalva, egyéni sértődések, teljesíthetetlen ódiámát magunkra zúdítva. A múzeum legyen a múlt emlékeinek bemutató helye, az elmúlt világot tárja okulásul a ma ember elé. Valóban, a múzeum eredeti célja ez volt — a múltban. A ma múzeuma azonban bonyolult, a helyi szükségleteknek és igényeknek megfelelő művelődéspolitikai feladatot betöltő intézmény — tudományos kutató munkája mellett — melynek igen is vállalnia kell a ma művészetének bemutatását, propagálását is. Ez világszemélyesség, az már más kérdés, hogy ezt a szükségességet a világ különböző tájain, milyen tartalommal megtöltve játsszák. Mi a magunk oldalán eszmei tisztaságát gondosan őrizve, kötelezve érez-

zük magunkat egyrészt a szegedi képzőművészet támogatására, másrészt arra, hogy a múzeumlátogató elé tárjuk mindazt a művészeti értéket, melyet a város falai között alkottak és alkotnak. Sajnos a múzeum gyűjteményében jelenleg nincs olyan mennyiségű és minőségű kortársanyag, mellyel a szegedi Galéria egyik termét megtölthetnénk.

II.

Mit is szeretnénk tulajdonképpen: a két múzeális anyagot bemutató tárlat mellett egy olyan termet be rendezni, mely hű keresztmetszetet nyújtana a ma Szegeden élő és dolgozó művészek alkotásairól. Pontosabban fogalmazva a mai Szeged képzőművészetének mozaikja állna össze a bemutatott művekből, hitem szerint bizonyítva Szeged mai művészetének magas színvonalát, mondhatnánk így is versenyképességét.

Hátra van még a „hogyan” kérdése. A rendelkezésre álló terem ugyanis meglehetősen kicsi. Mindössze harmincegy négyzet méter, néhány szobor fér el benne. Ha kérjük, a művészek bizonyára készséggel kölcsönöznek egy-egy művészetüket legjobban reprezentáló alkotást 1-2 év időtartamra, hiszen a többség bizonyára beletárja a tárlat létrehozásának je-

lentőségét. Számba kell vennünk azonban számos más felvetődő kérdést is. Kítől kérhetünk műalkotást? Az alaptagoktól, a szövetség szegedi csoportjának tagjaitól, vagy azoktól, akik már önálló tárlaton bemutatkoztak? Feltételként szabjuk meg, hogy a résztvevő művész szegedi lakos legyen? De vajon ki döntse el, melyik az az alkotás, mely az adott mester munkásságát legjobban reprezentálja? A hivatalos zsűri, a művész maga, vagy el nem kötelezett, a kérdésben jártas művészettörténészek.

III.

Amennyiben valóban szeretnénk a tárlatot még a szabadtéri játékok előtt megnyitni, a felvetett kérdésekben sürgősen döntenünk kell. Arra kérem az érdekelteket, művészeket és műgyűjtőket, képet szerető szegedieket, keressenek meg leveleikkel, írják meg tanácsaikat. A kora tavasz folyamán a Művészklubban megvitatjuk a lehetőségeket, s együttes erővel létrehozunk a mai szegedi művészetet bemutató állandó tárlatot.

Meggyőződésem, hogy a mai szegedi művészetet megbecsülő kezdeményezésünk sikeresen megvalósítható.

Trogmayer Ottó
múzeumigazgató

Üres pavilon

Újévi meglepetésként bezártuk a működését az egyetlen tarjáni újságos pavilon. Csak néhány, az unáig megszokottan rossz reklám hirdeti az eláruló helyen, hogy azért érdemes ám újságot, folyóiratot olvasni, ha nem is kap az ember izibe. Az üresség meg állítóg az, hogy egy kisvárosnyi városrész nem képes eltartani egy hírlapárust.

A pavilon, úgy hírlík, csak dotációval tudta fenntartani önmagát addig-ameddig. Végül azonban vezetője a vállalkozó szellemű asszonyka jobb állás után nézett, mert ha a vásárlókévre hagyatkozik, felkopik az álla. Erthetően, hiszen bárki láthat-

ta, hogy az a néhány folyóirat, amelyet illet megrendelni, sokáig eladatlanul díszelgett a most üres üvegfalon.

Azt is beszéljük, hogy a posta nem akarja megszüntetni a tarjáni hírlapárust, de egyelőre nem talál vállalkozót, aki egész napját viszonylag szerény kereset ellenében — hiszen az eladott példányok után részesedik, ez pedig, ahogy kiderült, kevés — hajlandó az újságok közé temetkezve tölteni. S ebből még nem szabad arra következtetni, hogy kevés a vállalkozó szellem városunkban, sem arra, hogy a tarjániak nem olvasnak (sőt: sok az előfi-

Újabb határidő: május 1.

Lassan épül a bordányi művelődési ház

Szóbeszéd és a hozzáértők szava szerint a bordányi művelődési ház az utóbbi években épült „testvérintézmények” között is a legszébb lesz. Sem cáfolni, sem támogatni nem tudjuk ezt az állítást, mert korai még jelzőkkel körülírni. Még mindig nem készült el.

Tavaly a választások jelölgyűlésén többször fölvetették Bordányban: mi lesz az új kultúrházal? Kis türelmet kérünk — mondták a tanács emberek, november 7-re készen lesz. Sajnos, nem ez volt az első határidő és nem is az utolsó. A mostani számítások szerint május 1-re elkészül.

Gallai Andrásról, a községi tanács elnökétől kértünk tájékoztatást, miért húzódik ilyen sokáig az építés? Megtudtuk, hogy 1968. óta téma az új művelődési ház. Akkor készült az első skiccterv. A helyi Munkásor Tsz építőbrigádja abban az évben rekordidő alatt épített egy nagyon szép iskolát a falunak, lényegesen olcsóbban, mint várható volt, őket kérték tehát most is. A szövetség brigádja időközben történt változások miatt kénytelen volt lemondani vállalkozását, így egy vállalkozó helyett hat lett. A tanácselnök keserűen mondja: Ha jó tanácsot akar tőlem venni, azt mondja meg másoknak, soha ne fogjanak hozzá generálkivitelező nélkül ilyen nagy építéshez. Mert ha az egyik brigád jönne, nem tud jönni a másik. Nem tudnak egymásnak kéz alá dolgozni.

Most például az a helyzet — magunk is láttuk — hogy az épület végeredményben kész kívülről, belül is lehetne dolgozni, de nem mindig érdemes. A községi tanács elnöke a kisteleki Magyar Szovjet Barátság Tsz építőbrigádja végzi. Hogyan, hogyan se, a tetőt elfelejtették szigetelni, így az új épület beázik. Emiatt nem tudnak parkettázni, sem festeni. A fő aggodalom azonban az — mondja a tanácselnök, hogy a beázott tető, ha megfagy, darabokra morzsolódhat. A felbehagyott munka könnyen pusztul.

— Eddig még egyetlen brigád sem végzett?

— De. Az, amelyiknek legkésőbb kellett volna. A burkoló asztalosok. Rendes menetrend szerint utánuk már csak a takarítók jöhetnek és a megnyitó ünnepi közönsége, most ők végeztek legelőbb. Nem tudtuk megszervezni az együttműködést.

Az építőket sem lehet teljesen elmarasztalni. Tavaly pénzügyi gondjai miatt nem tudott fizetni a tanács. Erdékes az azért kerekedett ebből a pénzügyi nehézségből is. A tanács kérésére nem állt meg a munka, amikor elfogyott a pénz, de amikor újra fizetni tudtak, azonnal elvonultak az építők. És azóta ritkán jönnek.

Gál Józsefet, az asztalosok vezetőjét kerdeztük, ők miért siettek jobban, mint a többiek? Végelentül egyszerű feleletet kaptunk: nekik szükségük van a pénzre. Hogy a tanácsnak mit jelent egy elhúzódo építkezés, azt az eddigiekből sejteni lehet. És az építőknek? Racionális felelet érkezett erre is: ha az építő haszonnal akar dolgozni, siethie kell. Halogatás, újrakezdés — mind ráfizetés.

Nem akarunk igazságot osztani a lassan épülő művelődési ház hat bábája között, mert magyarázatot mindenkiktől kaphatunk, és a magyarázat legfőbb részét ez: a másik miatt nem csinálhattuk mi se. A lehetőségek felelősségteljes egyeztetésével mindképpen el kell érni, hogy januártól májusig újabb késedelem ne történhessen. Időközben ugyan duplájára emelkedett az építési költség, de a halogatásból eredő mostani késedelmek már az építőket terhelik.

V. M.

H. D.

Farsangi varázslat

NAPI KISLEXIKON

a farsangról

Bár a farsang már napokkal ezelőtt megkezdődött, az igazi bál szezon még csak ezután következik nálunk. Egyelőre tehát még csak a felkészülésnél tartunk.

• Eredete?

A farsang a német Fasching szóból származik. Eredetileg a vízkereszttől (január 6.) hamvazó szerdáiig (a húsvét előtti 40. nap) terjedő, a nagyböjtöt vígsággal, evéssel-ivással megelőző időszak. Szokás szerint a bálók rendezésének fő időszaka. Igazi hazája Olaszország, ahol a farsang még őrzi a római kori szaturnáliák emlékeit. De egész Európában elterjedt. Számos népszokás is fűződik hozzá, jórészt a pogánykori tavaszváró és termékenységet kérész tartások maradványai. A farsangi időszak egyik legnagyobb eseménye sokfelé a világban a karnevál.

• Karnevál?

A farsangot lezáró látványos felvonulás. Eredete az ókorba, Rómába vezethető vissza. Népi ünnepek, elnévezéseset valószínűleg arról a hajót ábrázoló szekerről (latinul: carrus navalis) kapta, melyet állarcos és állati alakba öltözött tömeg vídám dalokat énekelve és tréfák között vonatott végig a felvonulás során. A felvonulást többnyire táncmulatság követi. A karnevátok főként a délvidéki országokban divatosak, a leghíresebbeket Olaszországban és Franciaországban rendezik. Nálunk karneválnak általában a farsangi időszakban rendezett táncos mulatságokat hívják.

• A bál?

Ünnepélyes táncmulatság. Eredetileg fejedelmi és királyi ünnepek egyik része, majd XIV. Lajos, francia király udvarában, mint udvari bál önálló formát nyert. Az ott kialakult szokásokhoz igazodtak később a bál többi formái is.

DANIEL LANG:

INCIDENS a 192-es magaslaton

Dokumentumregény — Fordította: Hernádi Miklós

28.

Július végén Eriksson memorandumot kapott hadosztályától, az első légiadosztály hadtestparancsnokától. Kiderült, hogy dicséretet tartalmaz. Mrs. Eriksson elővette az iratot az íróasztal egyik fiókjából, s ezt olvastam:

1. Dicséretben részesítem nagy fontosságú közreműködéséért, amelyet négy nemi erőszakkal és gyilkossággal vádolt katona hadbírói ügyében az igazság érdekében kifejtett. Ön azonnal jelentette a súlyos incidenst feletteseinek, majd vállomásokot tett a bíróság előtt; mindez alapvetően fontos volt a brutális büntényért felelős katonák kezeletésében és elítélésében.

2. E kritikák hónapok alatt Ön nagy megterhelésen ment keresztül. Nem volt könnyű az Ön feladata, de amerikai katonához méltóan teljesítette kötelességét. Értésítem, hogy az Ön által tanúsított bátorság és kitartás alapján büszke vagyok rá, hogy Ön a hadosztályom tagja. John J. Tolson vezérőrnagy

Eriksson vietnami szolgálati ideje 1967. november 28-án ért véget, egy évre rá, hogy osztálya Mao falujában járt. Mao járt az eszébe, miközben az éneklő katonákkal megrakott repülőgép maga mögött hagyta a Cam Ranh-öblöt, és ő utolsó pillantást vetett az alatta elterülő, szerencsétlen országra. „Számomra ő jelentette a háború legnagyobb élményét” — mondta Eriksson. A seattle-i Fort Lewisba tartó utasszállító repülőgépet a hadserég bérelte ki az útra. A szabadságukra induló katonák onnan már egyenlőleg folytatták útjukat. Eriksson Minnesotába tartott, hogy egy hónapot otthon töltsön, mielőtt tavasszal leszerelne. Mikor leszállt Seattle-ben, észrevette, hogy tíz dollár hiányzik a hátralevő útiköltségéből. A repülőtéren szerencsére összetalálkozott egy minnesotali ismerősével, egy tüzérrel, akivel együtt indult Ázsiába tizenhárom hónappal ezelőtt, az ugyan-csak hazafelé tartó tüzér haborús nélkül odaadta Eriksonnak a hiányzó tíz dollárt. Mikor már a levegőben jártak, és egymás mellett ültek, a tüzér hirtelen megújult érdeklődéssel mértékvégig Eriksonra, és így szólt: „Mondd csak, nem te vagy az a fickó, aki bemártotta az osztagát? Csúnya húzás volt.” Eriksson mosolyogva emlékezik a jelenetre: „Ha nem lettünk volna már tízezer méter magasságban, talán visszakérte volna a pénzt.”

Minnesotába érve Eriksson abba a kis minneapolis lakásba ment, ahol most ültünk, felesége tartotta fenn a lakást, amíg ő elvölt. Szabadságának egy hónapja alatt feleségével, rokonaival, barátjaival és egy kicsit Maóval volt. Mao mintha folyton a gondolataiban járt vol-

na, amelyek leginkább a körül forogtak, hogy miként fog megélni, miután jövő áprilisában leszerel. Nem is annyira állásokon törte a fejét, mint inkább egész jövőendő életén, s ezt már a 192-es magaslaton lezajlott incidensnek tulajdonította. Olyan hangon, mint aki előre tudja, hogy még évekig az élmény hatása alatt lesz, ezt mondta: „Elhatározom, hogy akármilyen állást kapok, az nem lesz olyan fontos, mint az, hogy miképpen fogok élni. Hogy legyen valami célom. Mert ha nem lesz, akkor nem ért, semmit, hogy hazajöjtem abból az osztagból.”

Férje érkezésére emlékezve Mrs. Eriksson elmondta, hogy amikor a repülőtéren fogadta férjét, rögtön érezte, hogy gyengédebb, mint amikor elment. „A lány szinte köztünk volt, mikor Sven hazajött azon a napon, és talán örökre köztünk lesz. Múhogy kellett segítenünk egymást a lány halála után. Természetesen minden áldott nap irtam neki, és minden levelemben betettem egy csomag vízízestőt, hogy legalább az ivóvíze legyen jobb. Csalódott volt, és zaklatott — ez minden levelemből kitűnt. Senkivel nem tudott beszélni. Most már perze sohasem hozom szóba a lányt, hiszen tudom, mennyire a szívén viseli, de néha maga Sven említi meg, általában olyankor, amikor nem is számítok rá.” Eriksson és felesége 1967. karácsonyán északon, egy kis vidéki városban, mindkettőjük szülővárosában töltötték családtagjaikkal, s ottlétük idején Sven egyik nagybátyja Maórról kérdezte Eriksonról. Eriksson szerette nagybátyját, mégis tévován így felelt: „Ne haragudj, nem akarok erről beszélni.”

(Folytatás)